

۱۵۹۷۵۹۷

توسعه‌ی کارآفرینی شهری

تألیف:

دکتر ناصر عبادتی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد اسلامشهر

کمال‌الدین جهان‌پناه

سرشناسه: عبادتی، ناصر، ۱۳۴۴-

عنوان و نام پدیدآور: توسعه‌ی کارآفرینی شهری / تألیف ناصر عبادتی، کمال‌الدین جهان‌پناه.

وضعیت نشر: تهران، نشر تالاب، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۸۴ ص:، مصور، جدول، نمودار.

فروست: نشر تالاب ۶۶؛ جامعه، زندگی، پایداری ۶.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۷۸-۴۵-۷ وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: کارآفرینی موضوع: Entrepreneurship

موضوع: اقتصاد شهری موضوع: Urban economics

موضوع: شهرها و شهرستان‌ها-- آینده‌نگری موضوع: Cities and towns-- Forecasting

شناسه افزوده: جهان‌پناه، کمال‌الدین، ۱۳۴۴-

رد بندي کنگره: ۱۳۹۷ ت ۹۱۵۱۶ ع/ HB۶۱۵

رد بندي ديوبی: ۳۳۸/۰۴

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۷۷۹۷۵۶

نشر تالاب آینده‌ای پایدار برای تو

توسعه‌ی کارآفرینی شهری

Urban Entrepreneurship Development

تألیف: دکتر ناصر عبادتی؛ کمال‌الدین جهان‌پناه

زیر نظر شورای علمی و داوری مرکز تحقیقات زمین‌شناسی و محیط‌زیست زمین‌کاو

لیتوگرافی آرمانسا، چاپ و صحافی: آرمانسا

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰ نسخه؛ وزیری؛ ۱۸۴ صفحه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۷۸-۴۵-۷

تمام حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ و در اختیار مرکز تحقیقات زمین‌شناسی و محیط‌زیست زمین‌کاو است. هرگونه چاپ و تکثیر از محتویات آن بدون اجازه‌ی کتبی ممنوع است. متخلفان به‌موجب قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند. مسئولیت درستی مطالب کتاب بر عهده‌ی مؤلفان است.

نشر تالاب، ناشر تخصصی علوم و مهندسی محیط‌زیست؛ منابع طبیعی

علوم زمین؛ HSE؛ مدیریت شهری؛ انرژی و توسعه‌ی پایدار

همراه: ۰۹۱۲۳۸۴۶۹۱۰

وب‌سایت: www.wetlandpress.com

فروشگاه الکترونیکی نشر تالاب: www.keta.ir/talab

مرکز تحقیقات زمین‌شناسی و محیط‌زیست زمین‌کاو،

تهران، میدان توحید، خیابان پرچم، پلاک ۵۰، طبقه‌ی دوم

تلفن: ۶۶۴۳۳۷۱

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۹	فصل اول: شهرهای آینده
۹	۱-۱. روندهای کلان مؤثر بر دستور کار اب ترانزیک در شهرها
۱۰	۱-۱-۱. جهانی سازی / جهانی - محلی سازی
۱۰	۲-۱-۱. فردگرایی
۱۰	۳-۱-۱. ادغام
۱۰	۴-۱-۱. شتاب
۱۱	۵-۱-۱. فناوری بالا
۱۱	۶-۱-۱. تعادل فناوری و ارزش ها
۱۱	۷-۱-۱. جمعیت در حال تغییر
۱۱	۸-۱-۱. شهرنشینی
۱۲	۹-۱-۱. مهاجرت
۱۲	۲-۱. اجزاء تشکیل دهنده شهر
۱۴	۱-۲-۱. سرمایه‌ی معنوی و اجتماعی
۱۴	۲-۲-۱. سرمایه‌ی مردمی
۱۵	۳-۲-۱. سرمایه‌ی فرهنگی و رفاهی
۱۶	۴-۲-۱. سرمایه‌ی زیست محیطی
۱۶	۵-۲-۱. سرمایه‌ی فنی
۱۶	۶-۲-۱. سرمایه‌ی اقتصادی
۱۶	۳-۱. عناصر حائز اهمیت در مدیریت شهری
۱۸	۴-۱. چشم اندازهای جدید برای شهرها
۲۰	۱-۴-۱. از هوش شهری تا شهرهای هوشمند
۲۲	۵-۱. خلاصه‌ی چالش‌های کلیدی پیش روی شهرها
۲۳	۶-۱. ایجاد یک هویت شرکتی و برند در شهر
۲۴	۷-۱. تحول نقش شهرداری‌ها

۲۹	فصل دوم: شهر و کارآفرینی شهری
۲۹	۱-۲. ضرورت‌های کارآفرینی شهری؛ هوشیاری کارآفرینی
۳۱	۱-۱-۲. توجه کارآفرینی
۳۱	۲-۱-۲. توجه و الگوها
۳۱	۳-۱-۲. توسعه‌ی تئوری
۳۴	۴-۱-۲. پیشینه‌ی هوشیاری کارآفرینی
۳۵	۲-۲. نظریه‌ی کارآفرینی راهبردی
۳۸	۱-۲-۲. جامعه‌ی کارآفرینان ایران
۳۹	۳-۲. چرایی اهمیت پرداختن به موضوع کارآفرینی در مدیریت شهری
۴۲	۱-۳-۲. تعریف کارآفرینی شهری
۴۲	۴-۲. مدیریت شهری و تأثیر آن بر کارآفرینی شهری
۴۵	۵-۲. ستارگی‌های کارآفرینانه در مدیریت شهری
۴۸	۶-۲. رویکردهای کارآفرینی شهری
۵۱	۷-۲. نتایج گسترش کارآفرینی شهری
۵۳	۸-۲. توسعه‌ی کارآفرینی شهری؛ عنوان یکی از وظایف مهم شهرداری‌ها
۵۵	۱-۸-۲. فعالیت‌های کارآفرینانه در حوزه‌ی مدیریت شهری
۵۵	۲-۸-۲. فعالیت‌های کارآفرینانه در زمینه‌ی اجتماعی
۵۷	فصل سوم: مطالعات موردی شهرهای کارآفرین
۵۷	۱-۳. توسعه‌ی جمعیت مناطق شهری
۵۸	۲-۳. منچستر (انگلستان)
۶۱	۳-۳. فلورانس (ایتالیا)
۶۴	۴-۳. پورتاجایا (مالزی)
۶۶	۵-۳. دهلی (هندوستان)
۷۰	۶-۳. تایپه (تایوان)
۷۵	۷-۳. بالتیمور (آمریکا)
۷۸	۸-۳. آتلانتیک کانادا (کانادا)
۸۳	۹-۳. نیوساوت ولز (استرالیا)
۸۶	۱۰-۳. سنگاپور (سنگاپور)
۹۰	۱۱-۳. جرج کانتی (رومانی)
۹۲	۱۲-۳. اوهایو (آمریکا)
۹۶	۱۳-۳. هنگ کنگ
۱۰۱	فصل چهارم: ساختار پیشنهادی مراکز رشد و توسعه‌ی کارآفرینی شهری
۱۰۱	۱-۴. تعریف مراکز رشد و کارآفرینان شهری
۱۰۲	۱-۱-۴. تأثیر متقابل کارآفرینی، مراکز رشد و شبکه‌های تجاری اقتصادی
۱۰۳	۲-۱-۴. اهداف کلی مراکز رشد کارآفرینان

۱۰۴	۳-۱-۴. کارکردهای مراکز رشد کارآفرینان شهری.....
۱۰۶	۴-۱-۴. مأموریت مراکز کارآفرینی شهری.....
۱۰۶	۲-۴. ساختار مراکز کارآفرینی.....
۱۰۷	۱-۲-۴. شرح وظایف مرکز کارآفرینی.....
۱۰۷	۱-۱-۲-۴. مدیر مرکز.....
۱۰۷	۲-۱-۲-۴. واحد رشد و توسعه کارآفرینی.....
۱۰۹	۳-۱-۲-۴. واحد اداری، مالی و حقوقی.....
۱۱۰	۴-۱-۲-۴. واحد بازار.....
۱۱۰	۵-۱-۲-۴. واحد آموزش و پژوهش.....
۱۱۵	۳-۴. آیین‌نامه‌ی پیشنهادی نحوه‌ی تعامل واحدهای نوپا با مراکز کارآفرینی.....
۱۱۹	۴-۴. آیین‌نامه‌ی نحوه‌ی تعامل مؤسسات و شرکت‌ها با مراکز کارآفرینی.....
۱۲۳	۵-۴. نقش مدیریت شهری در توسعه کارآفرینی.....
۱۲۵	۱-۵-۴. اقدامات شهرداری تهران در حوزه کارآفرینی.....
۱۲۵	۱-۱-۵-۴. مرحله‌ی اول: تشکیل ستاد کارآفرینی.....
۱۲۷	۲-۱-۵-۴. مرحله‌ی دوم: تدوین آیین‌نامه‌ی کارآفرینی.....
۱۳۰	۳-۱-۵-۴. مرحله‌ی سوم: اصلاح رویه‌ها، آیین‌نامه‌ها و فرایند کارآفرینی.....
۱۳۱	۴-۱-۵-۴. مرحله‌ی چهارم: نقش سازمان رفاه و خدمات اجتماعی در توسعه کارآفرینی.....
۱۳۳	۶-۴. توانمندسازی و کارآفرینی.....
۱۴۰	۷-۴. توانمندسازی زنان سرپرست خانوار.....
۱۴۳	۱-۷-۴. نقش خانگی رفاه و خدمات اجتماعی در سراسر محله.....
۱۴۴	۲-۷-۴. رابطه‌ی کانون‌ها و خانه‌های رفاه مناطق شهرداری.....
۱۴۶	۸-۴. برنامه‌ی عملیاتی پیشنهادی مراکز کارآفرینی شهری (مطالعه‌ی موردی شهر تهران).....
۱۷۳	پیوست: آیین‌نامه‌ی توسعه، سامان‌دهی و ارتقاء کارآفرینی در شهر تهران.....
۱۸۱	منابع و مأخذ.....

پیشگفتار

بخش چشم‌گیری از نابسامانی‌ها و آسیب‌های اجتماعی کلان‌شهرها، ناشی از مشکلات معیشتی و بیکاری است و همین امر موجب توجه جدی مسئولان به این امور و توسل آن‌ها به کارآفرینی است؛ چرا که کارآفرینی می‌تواند راهکاری را در چنین مشکلاتی باشد. پژوهش‌های صورت‌یافته و مطالعات تطبیقی انجام‌گرفته نشان‌دهنده‌ی آن است که بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، شهرداری‌های کلان‌شهرها به‌عنوان محور و تسهیل‌گر، عهده‌دار توزیع امکانات و خدمات حمایتی نهادهای عمومی و دولتی آن‌ها از کارآفرینان شهری هستند (Boettke & Rabinone, 2003). هم‌چنین تجربیات اندک انجام‌شده در ایران نشان می‌دهد که در برخی موارد همکاری شهرداری و سازمان‌های دولتی می‌تواند سازنده و حتی گاه منحصر به‌فرد باشد^۱.

ضرورت بسترسازی برای شکوفا شدن استعدادها، خلاقیت‌ها و ابتکارات جامعه و ایجاد محیطی مناسب برای استفاده از توانمندی‌ها و ظرفیت‌های فکری، علمی و تجربی نیروی انسانی به‌خصوص نسل جوان یک امر مهم ملی و اسلامی است. ارزش بخشیدن به مقوله‌ی کار و خلاقیت و ترویج آن با توجه به مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به‌ویژه معضل بیکاری، اگرچه نیاز به فرهنگ‌سازی، آموزش و اطلاع‌رسانی و زمینه‌سازی فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دارد، اما در عین حال مستلزم توسعه همکاری‌های فزاینده و ملی همه‌ی سازمان‌ها، نهادها و ارگان‌های اجرایی دولتی، حمایت‌های قانونی و حقوقی و مشارکت فعال تشکل‌های مردمی و نهادهای عمومی است.

تشکیل مراکز کارآفرینی شهری در کلان‌شهرها و آمیختن تجربیات این مراکز با ساختار و فرایندهایی می‌تواند موجبات توسعه‌ی کارآمدی و اثربخشی فعالیت‌های شهری در حوزه‌ی کارآفرینی را فراهم آورد.

۱. به‌عنوان مثال سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران با همکاری یکی از مدارس منطقه‌ی ۷ تهران و در اقدامی نوآورانه اقدام به برگزاری هفته‌ی کارآفرینی در آن مدرسه نمود. تصمیم اقداماتی از این دست جز با همکاری متقابل شهرداری و دولت در سطوح مختلف ممکن نیست.

کلان‌شهرهای کشور، مستعد ایجاد چنین مراکزی برای توسعه‌ی فعالیت‌های کارآفرینی در راستای بهبود فضای کسب و کار شهری است. این کتاب با هدف معرفی و ارائه‌ی برنامه به چنین مراکزی تدوین شده است.

این کتاب در چهار فصل نگاشته شده است؛ فصل اول با به تصویر کشیدن دورنمایی از شهرهای آینده ضرورت‌ها و اجزاء اصلی شهرهای موفق در آینده را به تصویر می‌کشد و از طریق بیان چالش‌های پیش روی این شهرها، سعی در بیان و توضیح اهمیت فرایندهای کارآفرینی در شهر دارد. در فصل دوم با بیان چستی و جرایبی موضوع، کارآفرینی از منظر کارآفرینی شهری مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ هم‌چنین نقش مدیریت شهری در کارآفرینی شهری، بررسی و نتایج گسترش کارآفرینی شهری بیان می‌شود و در پایان فصل، توسعه‌ی کارآفرینی شهری به‌عنوان یکی از وظایف مهم شهرداری‌ها تشریح می‌شود. در فصل سوم بعضی از شهرهای کارآفرین دنیا معرفی می‌شوند و در نهایت در فصل چهارم مراکز رشد و کارآفرینی شهری از حیث ماهیت، اهداف، کارکرد، ساختار و مأموریت‌های آن مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند و در حد امکان برنامه‌ی عملی ارائه می‌شود. امید است این کتاب بتواند کمکی به تبیین و ترویج فرهنگ کارآفرینی شهری نموده باشد.

من الله توفیق

مؤلفان - بهار ۱۳۹۷